

Sivistysrastirata

Sisältää: 16 keskustelu- ja toimintatehtävää

Toteutus:

Rasteja suositellaan olevan enemmän kuin osallistujaryhmiä.

Ison ryhmän kanssa rastit voidaan tulostaa tuplana.

Rastit sijoitellaan ympäri käytössä olevaa tilaa.

Rasteja kierretään 3-5 hengen ryhmissä.

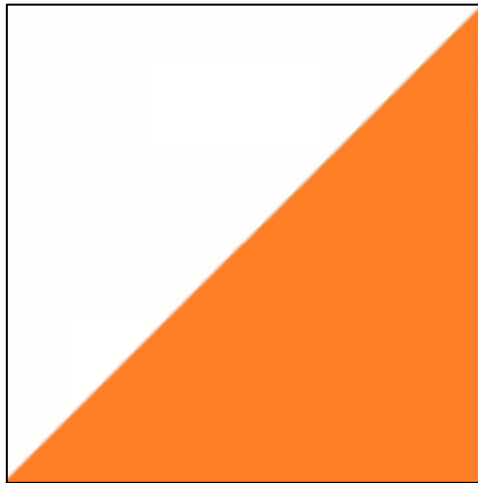
Rastien kiertojärjestys on vapaa.

Kaikilla rasteilla ei tarvitse käydä.

Ryhmä voi viettää rastilla haluamansa ajan.

Optimaalinen rataa käytettävä aika on 60-90 minuuttia.

Haluttaessa rata voidaan alustaa ja päättää yhdessä vetäjän johdolla.

1. "TAVOITTEENI ON MORAALINEN TÄYDELLISYYS" – KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Amerikkalainen renessanssinero Benjamin Franklin päätti 20-vuotiaana saavuttaa moraalisen täydellisyyden. Hän kehitti vuonna 1726 henkisen kasvun ohjelman, joka sisälsi kolmetoista hyvettä. Hän päätti joka päivä noudattaa kutakin hyvettä rikkumatta.

Franklinin lista on oman aikansa näköinen. Mutta jos seuraisitte hänen esimerkkiään...

Keskustelkaa:

- **Mitkä kolme hyvettä puhuttelevat sinua eniten?**
- **Mitä nämä hyveet voisivat tänä päivänä tarkoittaa käytännössä?**
 - **Onko joku hyve tänä päivänä ylikorostunut?**
 - **Onko joku hyve tänä päivänä unohtunut?**
- **Puuttuuko listasta joku nykyään olennainen hyve?**

-lainattu ja mukailtu Joonas Konstigin kirjasta Vuosi herrasmiehenä

MUKAAN LIITE 1: 13 hyvekorttia

KOHTUULLISUUS Älä syö ähkyyn, älä juo humalaan asti.	HILJaisuus Puhu vain sellaista, mistä on hyötyä sinulle ja muille: vältä joutavia jorinoita.
JÄRJESTYS Järjestä kaikille asioille oma paikkansa, kaikelle työlle oma aikansa.	PÄÄTTÄVÄISYYS Suorita se mikä täytyy; tee loppuun asti se minkä olet päättänyt tehdä.
SÄÄSTÄVÄISYYS Älä kuluta mitään, mikä ei ole hyödyksi sinulle tai toisille; ts. älä tuhlaa mitään.	AHKERUUS Älä haaskaa aikaa; tee aina jotain hyödyllistä; leikkaa turhat toimet pois.
VILPITTÖMYYS Älä käytä vilppiä; ajattele ja puhu viattomasti ja oikeudenmukaisesti.	OIKEUDENMUKAISUUS Älä loukkaa toisia kohtelemalla heitä väärin tai jättämällä tekemättä velvollisuutesi.
HARKINTA Karta äärimmäisyyksiä; siedä loukkaantumista.	SIISTEYS Älä siedä mitään epäpuhtautta kehossasi, vaatteissasi tai kotonasi.
TYYNEYS Älä hermostu pikkuseikoista tai onnettomuuksista; jotka ovat yleisiä tai eivät vältettävissä.	SIVEYS Käytä sukupuoliasioita vain terveydeksi tai lasten saamiseksi, ei koskaan heikkoudesta tai niin että loukkaat omaa tai toisen rauhaa ja mainetta.
NÖYRYYS Imitoi Jeesusta tai Sokratesta.	

2. SIVISTYSALIAS

Nostakaa vuorotellen paperilappu.

Selittäkää vuorollanne muille, mikä sivistykseen liittyvä sana lapussa on, käyttämättä kortin sanaa.

Muut arvaavat.

Montako sanaa ehditte selittää ja arvata viidessä minuutissa?

Laittakaa laput takaisin toisia ryhmiä varten. 😊

Sivistykseen liittyviä sanoja:

Tieto

Humanismi

Demokratia

Taito

Kansanvalistus

Yhteiskunta

Asenne

Kieli

Akatemia

Käytös

Museo

Altruismi

Opetussuunnitelma

Kirjasto

Arvot

Alakoulu

Yliopisto

Dialogi

Yläkoulu

Tutkimus

Empatia

Lukio

Kriittinen ajattelu

Etiikka

Oppiaine

Estetiikka

Innovaatio

Lukutaito

Eettisyys

Intellektuaalisuus

Ajattelu

Pedagogiikka

Tiede

Kansanperinne

Kasvatus

Kulttuuri

Kulttuuriperintö

Mentorointi

Oppiminen

Sosiologia

Moraali

Koulutus

Antropologia

Oppimateriaali

Kirjallisuus

Kansainvälisyys

Oppimisympäristö

Taide

Monikulttuurisuus

Perinteet

Historia

Kansalaiskasvatus

Filosofia

Reflektio

Resilienssi

Sosialisaatio

Tiedonhankinta

Tiedonvälitys

Vastuullisuus

3. MITÄ SIVISTYS ON? - KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Tutkikaa alla olevia esineitä.

Miten määrittelsitte sivistyksen niiden avulla?

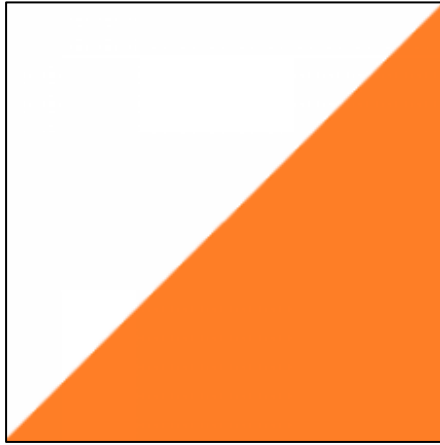

4. YLEISSIVISTYSTESTI.

Tehkää yhdessä tai yksittäin Ylen [Yleissivistystesti](#).

Keskustelkaa, mitä teidän mielestänne on nykyajan yleissivistys.

5. MILTÄ TULEVAISUUDEN SIVISTYS NÄYTTÄÄ? – PIIRUSTUSTEHTÄVÄ

- a) Orientoitukaa ensin hetki tulevaisuuteen itsenäisesti ilman keskustelua.
- Millaisia uusia näkökulmia sivistyksen tulisi sisältää?
 - Millaisista nykyajan sivistysihanteista olisi tärkeää pitää kiinni?
- b) Jatkakaa teemojen pohtimista yhdessä. Piirtäkää ja kirjatkaa ajatuksia yhteiselle alustalle.

-harjoitus Sitran [Sivistyksen tulevaisuushautomosta](#)

Mukaan: Kyniä ja iso paperi

6. MIHIN SIVISTYSTÄ TARVITAAN? - KESKUSTELUTEHTÄVÄ

**Pidämme sivistystä usein itsestään selvänä hyveenä,
mutta mistä oikeastaan on kysymys?**

**Sivistys elää ajassa ja käsitteen määrittelyn sijaan voikin olla
hedelmällisempää tarttua kysymykseen,**

MIHIN SIVISTYSTÄ TÄSSÄ AJASSA TARVITAAN JA MIKSI?

- 1. Kirjoittakaa jokainen post-it lapulle kolme mieleen tulevaa asiaa.**
- 2. Keskustelkaa ajatuksistanne.**
- 3. Kootkaa yksi yhteinen post-it lappu posterille.**

-harjoitus Sitran [Sivistyksen tulevaisuushautomosta](#)

Mukaan: Kyniä, post-it lappuja ja iso paperi

7. MILLAISILLE VAHVUUKSILLE TULEVAISUUDEN SIVISTYS RAKENTUU? - KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Nyt on aika tunnistaa ja tehdä näkyväksi vahvuuksianne suhteessa tulevaisuuden sivistykseen!

Tutkikaa listaa vahvuuksista.

- 1. Pohtikaa jokainen itsessänne kolme jo olemassa olevaa vahvuutta, jotka edistävät tulevaisuuden sivistystä.**
- 2. Pohtikaa jokainen itsessänne kolme orastavaa vahvuutta, joita haluaisitte entisestään vahvistaa toiminnassanne suhteessa tulevaisuuden sivistykseen.**
- 3. Kertokaa pohdinnoistanne toisillenne.**
- 4. Miten voisitte hyödyntää vahvuuksia entistä monipuolisemmin yhteiskunnallisen muutoksen edistämiseksi?**

-harjoitus Sitran [Sivistyksen tulevaisuushautomosta](#)

LIITE: Joitakin taitoja ja vahvuuksia

JOITAKIN TAITOJA JA VAHVUUKSIA

ARGUMENTOINTI. Osaan perustella mielipiteeni selkeästi.

AVUN PYYTÄMINEN. Uskallan pyytää apua, kun en tiedä tai osaa jotakin.

EPÄVARMUUDEN SIETOKYKY. En stressaannu liikaa, vaikka tilanne ei olisi täysin hallinnassasi.

ESIINTYMISTAITDOT. Olen luonteva esiintyjä ja nautin esiintymisestä.

HYVINVOINTITAITDOT. Osaan pitää huolta kehostani ja mielestäni.

IDEARIKKAUS. Minulta ei ideoita puutu! Keksin helposti uusia projekteja ja ratkaisuja ongelmiin.

INNOSTAMINEN. Saan muut mukaan toimimaan kanssani.

JÄRJESTELMÄLLISYYS.

Tavarat ja asiat pysyvät järjestyksessä, kun minä vastaan niistä.

LUOVUUS. Keksin helposti uudenlaisia ratkaisuja ongelmiin, tai osaan ilmaista itseäni tavalla, joka koskettaa muita.

OSTAMATTA JÄTTÄMINEN. En haksahda hamstraamaan tavaraa.

SINNIKKYYS. Siedän pettymyksiä ja jaksan yrittää uudestaan, vaikkei joku asia heti onnistuisi.

ROHKEUS. Uskallan kokeilla uutta ja tehdä jännittäviä asioita, vaikka pelottaisi.

SOSIAALISEN MEDIAN TAITDOT. Olen mediakriittinen ja osaan itse tuottaa sisältöä someen.

TAVAROIDEN KORJAAMINEN. Jos vaate tai tavara menee rikki, osaan korjata sen.

TIEDONJANO. Haluan oppia jatkuvasti uutta.

VEGAANIRUOAN VALMISTAMINEN. Kun minä kokkaan, myös vannoutuneet lihansyöjät tykkäävät!

SYSTEEMIAJATTELU. Hahmotan helposti asioiden välisiä yhteyksiä ja laajoja kokonaisuuksia.

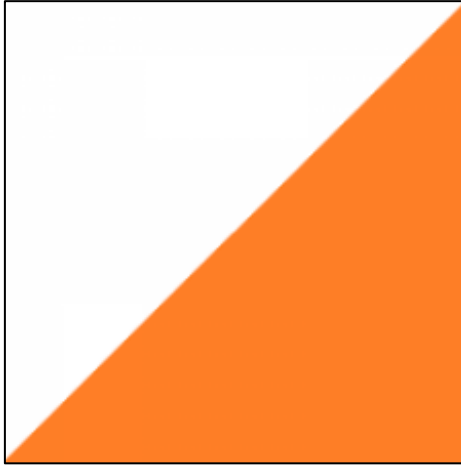
VUOROVAIKUTUSTAITDOT. Osaan neuvotella tiukoissakin tilanteissa ja ilmaista itseäni sujuvasti.

KIRJOITTAMINEN. Osaan ilmaista itseäni sujuvasti kirjoittamalla.

VISUAALISET TAITDOT. Osaan ilmaista itseäni piirtämällä, maalaamalla tai valokuvaamalla.

TEKNOLOGINEN OSAAMINEN. Ymmärrän miten tekniikka toimii ja olen kiinnostunut kehittämään sitä.

-Lista vahvuuksista BMOL ry:n [Toivoa ja toimintaa rastiradalta](#)

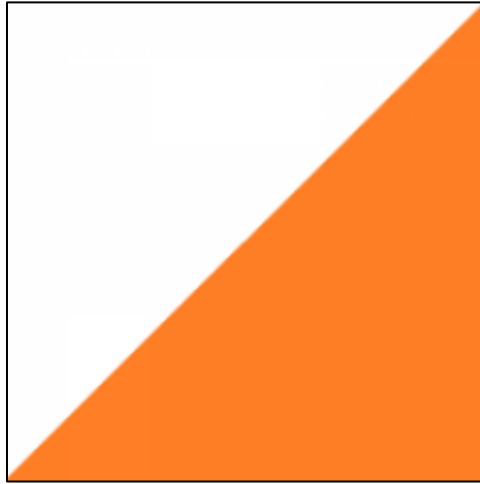
8. MITÄ JÄI MIELEEN TAIDEHISTORIASTA? – STILL-KUVA

Valitkaa yksin tai pareittain joku taidehistoriallinen maalaus, joka teillä on jäänyt mieleen.

(Googlettaakin voi, jos ei mitään tule mieleen...)

Tehkää siitä pysähdyskuva eli esittäkää maalausta muille ryhmänne jäsenille patsaan tavoin.

Muut arvaavat, mikä maalaus on kysymyksessä.

**9. MILLAISET TOIMINTAMALLIT VAHVISTAVAT TULEVAISUUDEN SIVISTYSTÄ?
– KESKUSTELUTEHTÄVÄ**

Tuumasta toimeen!

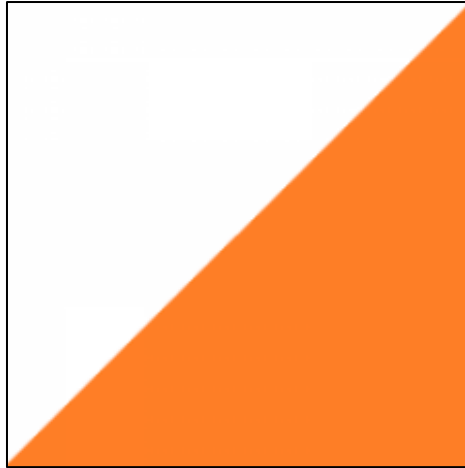
**Millainen toiminta olisi omiaan ruokkimaan tulevaisuuden sivistystä
käytännössä?**

Millaiset toimintamallit voisivat tehdä tulevaisuuden sivistyksestä totta?

Keskustelkaa yhdessä ja kirjatkaa ideat post-it –lapuille.

-harjoitus Sitran [Sivistyksen tulevaisuushautomosta](#)

Mukaan: Kyniä, post-it lappuja ja iso paperi

10. SIVISTYSSANAT – KESKUSTELUTEHTÄVÄ JA JUMPPA.

Sivistyssana eli vierassana on vierasperäiseksi koettu kirjakielen sana, joka on omaksuttu kieleen muusta kielestä usein siksi, ettei omassa kielessä ole ollut vastaavaa sanaa tai sanalla on parempi ammatillinen statusarvo.

Lukekaa seuraavat väittämät.
Osoittakaa mielipiteenne liikkeellä.
Perustelkaa mielipiteenne toisille.

VÄITTEET:

- Sivistyssanojen käyttö osoittaa sivistyneisyyttä.
- Sivistyssanojen käytöllä yritetään osoittaa sivistyneisyyttä.
- Sivistyssanat ovat länsimaisen sivistyksen yhteistä omaisuutta.
 - Vierassanat ovat vahingollisia omalle kielelle.
- Sivistyssana -termiä ei tulisi käyttää. Se tukee asennetta, että valtakielen matkiminen on sivistystä.

11. SIVISTYSSANAT - TESTI

Alun perin sivistyssanoiksi kutsuttiin pelkästään niin sanotuista sivistyskielistä kuten kreikasta ja latinasta lainattuja sanoja.

Kuinka hyvin tunnet sivistyssanat?

Tehkää yhdessä tai yksittäin Ylen [Sivistyssanatesti](#).

12. VIHeliÄISTEN ONGELMIEN RATKAISU – KORTTI- JA KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Sivistys on voimavara, jonka avulla rakennamme kestäväää tulevaisuutta.

Valitkaa jokainen ohessa olevista Viheliäisten ongelmien -korteista itsellenne merkittävin ja pohtikaa yhdessä ratkaisuja kortissa olevaan ongelmaan.

Millaista sivistystä tarvitaan ongelman ratkaisemiseen?

Mukaan: [Spring-ideakilpailu – think future \(thisisspring.fi\)](https://thisisspring.fi) -kortit

13. VIHELIÄISET ONGELMAT – KORTTI- JA KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Tutkikaa ohessa olevia Viheliäisten ongelmien -kortteja.

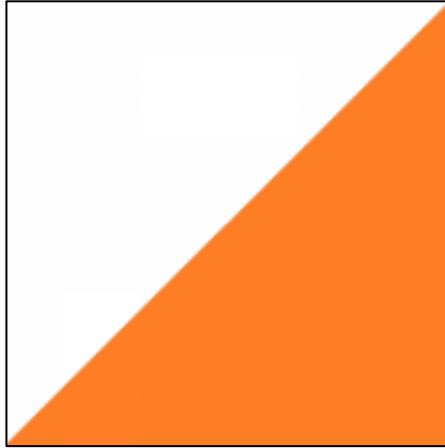
Voiko ongelmia arvottaa?

Mitkä ongelmat olisivat tärkeimpiä ratkottavia?

Pohtikaa yhdessä, missä järjestyksessä ongelmat tulisi ratkaista.

Rakentakaa korteista pyramidi tai jokin muu kuvio, joka kuvaa ehdottamaanne järjestystä.

Mukaan: [Spring-ideakilpailu – think future \(thisisspring.fi\)](https://thisisspring.fi) -kortit

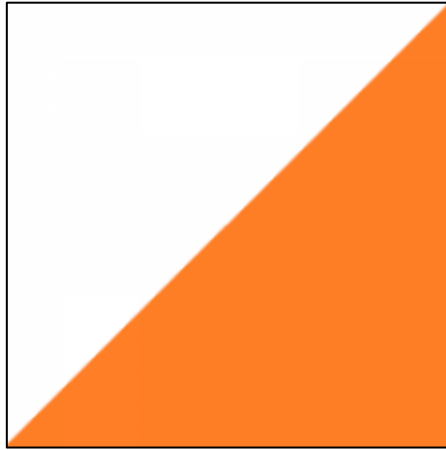
14. IHMINEN JA TEKOÄLY - KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Mihin tilanteisiin tekoäly on sopivampi vastaamaan kuin ihminen?

Millaisiin kysymyksiin voi vain ihminen antaa vastauksia?

Millaisia rajoja ja mahdollisuuksia tekoälyllä on verrattuna ihmiseen?

15. MITÄ TEKISIN TOISIN? - KESKUSTELUTEHTÄVÄ

AIKUISET

Kuvittele, että saat palata ajassa taaksepäin ja tehdä lukion opintovalinnat uudestaan.

Mitä opintoja valitsisit nyt ja miksi?

Koodin kautta pääsee selailemaan opintojaksoja.

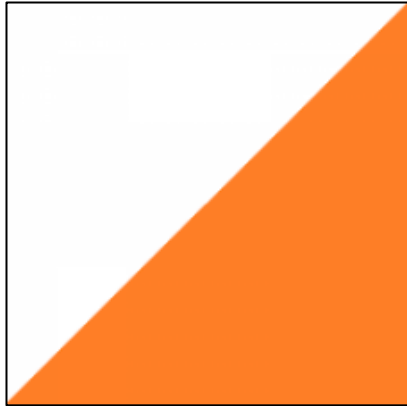

NUORET

Ideoikaa tyhjälle pohjalle lukiolaisen koulupäivä, joka tukee teidän mielestänne tärkeimpiä työelämä- ja opiskelutaitoja sekä osaamista tulevaisuudessa.

Koulupäivän kesto on 8–15. Saatte päättää, miten päivä rakentuu ja minkä pituisia eri kokonaisuudet ovat.

[illegible]

16. ARGUMENTAATIOVIRHEET - KESKUSTELUTEHTÄVÄ

Tässä on juliste yleisistä argumentaatiokömmähdyksistä, jolla perustelemme tosi usein kantojamme.

Miettikää näistä joku tosi herkullinen esimerkki elävästä elämästä.

Miten kääntäisitte asian toisin ja positiiviseksi argumentoinniksi, joka ei tunnu päsmäröinniltä?

Mukaan: Juliste [Argumentaatiovirheet](#)

TAITEILIJJA: Michele Rosenthal

KÄÄNNÖS: niin & näin